

Eesti Konjunkturiinstituut
Estonian Institute of Economic Research

Eesti toidukaupade positsioon siseturul 2017. aastal

Tallinn
Detsember 2017

Tellija: Maaeluministeerium

Projektgrupi koosseis: Vilja Vähi, Kelly Tänav, Viivika Savina, Ingrid Niklus, Mati Reiman, Marje Josing

Eesti Konjunkturiinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

Tel 668 1242

E-post: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel tuleb viidata allikale.

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
Metoodika.....	5
Tulemused.....	7
Tabelid ja joonised.....	9
1. Kodumaiste ja imporditud tavatoidukaupade sortiment, jaehinnad ja osakaal käibes	9
2. Kaupluste omamärgitoodete, kodumaiste ja imporditud toidukaupade ja jookide hinnavõrdlus.....	14
3. Mahetoidukaupade ja -jookide sortiment, hinnavõrdlus tavatoodetega.....	15

Sissejuhatus

Siseturg on Eesti toiduainetööstusele olnud läbi aegade peamine müügikoht. Ostueelistuste uuringud on näidanud, et Eesti tarbija eelistab küll kodumaist toitu (2016. aastal läbi viidud uuringus „Eesti elanike toidukaupade ostueelistused ja hoiakud“ väitis nii kaks kolmandiku tarbijatest), kuid olenevalt tootegrupist tuleb tootjatel vähem või rohkem konkureerida ka importtoodanguga. Tarbija eelistusi korrigeerib alati tugevalt pakutava sortiment ja hind konkreetne ostuotsus sünnib sageli alles kaupluses.

Käesoleva uuringu eesmärgiks oli välja selgitada Eesti toidukaupade positsioon siseturul, nii kauplustes pakutavate toodete sortimendi nimetuste osas kui ka osakaaluna kaupluste käibes. Uuriti ka kodumaiste ja importkaupade hinnatasemete erinevust. Uuringu tulemusi võrreldi 2016 ja 2010. aastaga, mis võimaldab hinnata Eesti toodangu konkurentsipositsiooni muutumist.

Kaubaketid on aina aktiivsemalt pakkumas nn. omamärgitooteid, mis konkureerivad analoogsete bränditoodetega peamiselt hinna alusel. Antud töös kogusime infot ja analüüsisime kuivõrd erineb kaubanduse omamärgitoodete jaehind sarnaste bränditoodete hinnast.

Uuringu kolmandas osas selgitati välja kodumaiste mahetoidukaupade -ja jookide sortimendi laius ning müügikäive ja võrreldi mahetoidukaupade ja tavatoodete hindasid.

Metoodika

Kodumaiste ja imporditud tavatoidukaupade sortiment, jaehinnad ja osakaal käibes

Kaupluste sortimendivaatlus viidi läbi nelja suurema toidukaupluste keti (Maxima, Selver, Coop, Rimi) suuremates kauplustes 2017. aasta septembri jooksul. Vaatluse alla kuulusid ainult tavatooted, mitte mahetooted. Sortimendiuuringus fikseeriti kodumaiste ja imporditud toodete sortimendi laius, toodete hinnad ja pakendi suurused. Keskmise sortimendi ja keskmiste hindade arvutamisel arvestati kauplusekettide osakaalusid jaemüügi käibes.

Tulemuste võrdlemiseks 2016 ja 2010. aastaga kasutati Konjunktuuriinstituudi poolt samades kauplustes tehtud sarnase uuringu andmeid. 2017. aasta uuringus ei ühti mõnede tooterühmade sortimendi laius ja hindade kriteeriumid 2010. aasta uuringuga (need kaubad on tabelites märgitud).

2017. aasta septembris läbi viidud tavatoidukaupade sortimendi laius uuringu objektiks oli 24 kaubagrupi: piim, juust (laagerdatud poolkõva), määردهjuust, jogurt, või, kohupiim, jäätis (0,4-1-liitrises topsis ja karbis), toiduõli, veiseliha (jahutatud, maitsestatamata), sealiha (jahutatud, maitsestatamata), linnuliha (jahutatud, maitsestatamata), lihakonservid, keeduvorstid ja viinerid, suitsuvorstid, suitsuliha, leib, nisujahu, küpsised, õlu, viin, mahlad ja nektarid, kaerahelbed, konservkurk, värske kala.

Lisaks fikseeriti igas kaupluses kodumaiste ja imporditud tavatoidukaupade hinnad järgmisi põhimõtteid järgides:

1. piim – 1-liitrises kile- ja purepakendis 2,5% ja 3,5% maitsestatamata lehmapiim
2. juust – maitsestatamata Edam, Gouda, Tilsit, v.a alla 200 g viilutatud väikepakendid
3. määردهjuust – karpides määرده- ja toorjuustud
4. jogurt – 125-500 g (mets)maasikajogurtid
5. või – vähemalt 82% rasvasusega maitsestatamata või
6. kohupiim – 200-250 g pakid, 300-500 g torud
7. vaniljejäätis 0,8-1-liitrises pakendis, 1 liitri hind
8. toiduõli – 1-liitrised kuumpressitud rapsiõlid
9. veiseliha – jahutatud, maitsestatamata guljašš, strogonov
10. sealiha – jahutatud, maitsestatamata kaelakarbonaad, kondita praetükk
11. linnuliha – jahutatud, maitsestatamata broileri kintsud
12. lihakonservid – koduloomadest ja –lindudest, v.a pasteetid
13. keeduvorstid ja viinerid – kõik, v.a alla 200 g viilutatud väikepakendid
14. suitsuvorstid – kõik täis-, pool- ja toorsuitsuvorstid, v.a alla 200 g viilutatud väikepakendid
15. suitsuliha – kõik, v.a alla 200 g viilutatud väikepakendid
16. leib – kõik, v.a tasku-, tera- ja koorikleivad ja käsitööleivad
17. nisujahu – kõik, v.a käsitööjahud ja täisterajahud

18. küpsised – enamlevinud kõvad ilma täidise ja katteta pakiküpsised
19. õlu – 0,33-0,5-liitrised plekkpurgid, ka alkoholita
20. viin – alkoholisisaldusega 35-45%, 0,7-1-liitrised pudelid
21. mahlad ja nektarid – 1-liitrised õunamahlad
22. kaerahelbed – maitsestatamata tavalised, röstitud ja kiirkaerahelbed
23. konservkurk – terved lisanditeta marineeritud kurgid kuni 1-liitristes klaaspurkides
24. värske kala – forell (või forellifilee)

Kaupluste omamärgitoodete, kodumaiste ja imporditud tavatoidukaupade ja -jookide hinnavõrdlus

Hinnavõrdlus viidi läbi nelja suurema toidukaupluste keti (Maxima, Selver, Coop, Rimi) kauplustes. Kodumaiste ja imporditud toidukaupade ja jookide hinnavõrdlusele kaasati kuni 5 madalama kilo- või liitrihinnaga (munadel 10 tk) toodet. Kusjuures ühes tootegrupis võeti võrdlusele sama arv kodumaiseid ja imporditud tooteid. Keskmiste hindade arvestamisel võeti arvesse kauplusekettide osakaalusid müügikäibes.

Kodumaiste mahetoidukaupade ja -jookide sortiment, hinnavõrdlus tavatoodetega ja müügikäibe

Kodumaiste mahetoidukaupade ja -jookide sortimendivaatlused viidi läbi 2017. aasta septembri esimesel nädalal Tallinna kuues toidukaupluses (Selver, Rimi sh. Talu Toidab ala, Stockmann, Ökosahver, Mahemarket, Biomarket). Vaatluse käigus registreeriti kodumaise mahetoote nimetus, tootja, pakendi suurus ja hind. Eraldi tootenimetusena fikseeriti kõik kohalikud mahetooted, mille nimetus, tootja või pakendi suurus oli erinev. Maitse- ja ravimtaimede sortimenti vaadati lisaks neljas apteegis (Benu, Aphoteka, Südameapteek, Ülikooli Apteek). Sortimendi nimekirja liideti 2017. aasta suvekuudel Ökosahvris müügil olnud hooajalised mahetooted (värsked puuviljad, köögiviljad, marjad jms). Mahetoodete jaehindadega võrdlemiseks koguti võimalikult sarnaste tavatoodete hinnad Tallinna kolmest suurest ketikauplusest: Järve Selverist, Sikupilli Prismast ja Ülemiste Rimist ning eelnevalt nimetatud apteekidest. Tavatoodete hulgast valiti võrdluseks Eesti tootjate (üksikjuhtudel Eesti pakendajate) tooted, mis omadustelt ja pakendi suuruselt on mahetoodetele kõige sarnasemad.

Mahetoidukaupade ja -jookide müügikäibe väljaarvutamiseks liideti jaekaubanduse mahetoidukauba ja -jookide müügikäibed (kodumaised ja importtooted) ning mahetootjate poolt tarbijatele otse müüdüd toodangu väärtus. Selleks küsitleti suuremaid toidukauba ketikauplusi ja mahepoode. Mahetootjate poolt tarbijatele otse müüdüd toodangu väärtuse leidmisel kasutati Eesti elanike ostueelistuste ja hoiakute 2016.aastal välja antud uuringu tulemust, mille kohaselt ostab mahetooteid otse tootjalt (kasvatajalt) 45% vastanutest. Mahetoidukaupade ja -jookide müügikäivet võrreldi Statistikaameti 2016. aasta toiduainete jaemüügi andmetega spetsialiseerimata kauplustes.

Kuna kauplustel on väga raske hinnata mahetoodete müügikäivet, siis uue lähenemisena viis EKI 2017. aasta detsembris läbi mahetootjate ja -käitlejate küsitluse. Küsitlustulemuste laiendamiseks on vajalik omada 2017.aasta kokkuvõtlikke tootmisnumbreid. Antud informatsiooni laekumisel (2018.a II kvartal) arvutab EKI välja tootjate ja käitlejate poolse hinnangu mahetoodete müügikäibele ja -kanalitele (jaemüük, müük töötlejatele, vahendajatel ja toitlustajatele) ning mahetoodete ekspordimahu.

Tulemused

Sortiment

Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt 2017. aasta septembris läbiviidud sortimendi- ja hinnavaatluse käigus kaardistatud tootegruppides oli kodumaiste tavatoodete osakaal sortimendis kokku 58%. Suurim kodumaiste toodete osakaal sortimendis oli vaatluse all olnud kauplusekettidest Selveris (65%, 2016. aastal 64%). Järgnesid Coop (62%, 2016. aastal 60%) ja Rimi (57%, möödunud aastal 54%) ning väikseim kodumaiste toodete osakaal sortimendis oli Maximas (44%, möödunud aastal 46%).

Kodumaiste toodete osakaal sortimendis oli suurim keeduvorstide ja viinerite (95%), piima (90%) ja leiva (89%) tootegrupi sortimendis. Importkauba osakaal sortimendis oli suurim toiduõli (87%), kala (84%) ja kaerahelveste (82%) tootegrupis.

2017. aastal oli kodumaiste toodete valik suurem imporditud toodetest 16-s kaubagrupis, 2016. aastal samuti 16-s kaubagrupis (kokku oli 24 kaubagruppi).

2017. aastal suurenes (2016. aastaga võrreldes) kohalike toodete sortiment 24-st tootegrupist 12-s (juust, määردهjuust, kohupiim, jäätis, toiduõli, veiseliha, lihakonservid, nisujahu, küpsised, õlu, konservkurk ja jahutatud kala). Importtoodete sortiment suurenes 11 tootegrupis (piim, toiduõli, sealiha, lihakonservid, keeduvorstid-viinerid, suitsuliha, leib, küpsised, kaerahelbed, konservkurk ja jahutatud kala).

Kõige laiem oli 2017. aastal õlle sortiment, mida oli keskmiselt 197 nimetust kaupluse kohta (97 kodumaist ja 100 imporditud). Kohaliku õlle sortiment kasvab peamiselt käsitööõlle arvelt, mille tootjaid on Eestis juba üle paarikümne. Jogurtit oli 122 nimetust (80 kodumaist ja 42 imporditud), suitsuliha 119 nimetust (100 kodumaist ja 19 imporditud), küpsiseid 118 (25 kohalikku ja 92 imporditud), viina 106 (37 kodumaist ja 68 imporditud) ja mahla 103 nimetust (27 kodumaist ja 76 imporditud).

Juhtpositsioonil sortimendi kasvus oli toiduõli, kus valik kaupluses kasvas 2017.aastal 6 kohaliku ja 4 importõli võrra. Kodumaise õlle sortiment suurenes 9, jäätise ja toiduõli 6 ning kohupiima ja veiseliha 5 kodumaise toote võrra keskmiselt kaupluse kohta. Importtoodetest suurim kasv sortimendis oli suitsulihal (6) järgnesid kaerahelbed, keeduvorstid-viinerid, lihakonservid ja toiduõli kõik 4 toote võrra keskmiselt kaupluses.

Kodumaise leiva valik vähenes 13 (paljud meile harjumuspärased leivad valmivad Lätis ja Leedus) ja keeduvorstide-viinerite valik 12 toote võrra keskmiselt kaupluses võrreldes 2016. aastaga. Importtoodetest vähenes enim sortiment viinal ja mahlal, mõlemal 7 toote võrra keskmiselt kaupluse kohta.

Hinnad

Kodumaised tooted on veel säilitanud oma hinnaelise, kuid trend on imporditud ja kodumaise kauba hindade ühtlustumise suunas. 24 vaatluse all olnud kaubagrupist olid kodumaised tooted odavamad 11-s kaubagrupis (2016. aastal 18-s kaubagrupis) ja importtoodete hind odavam 8 kaubagrupi osas (või, jäätis, sealiha, linnuliha, keeduvorstid ja viinerid, kaerahelbed, konservkurgid, kala). 2016. aastal oli hind odavam 6 kaubagrupi osas. Jaekaupluste **omamärgitooted** on enamasti odavamad kui analoogsed kodumaiste tootjate kaubamärgi kaubad. Kõige suurem oli kaupluste omamärgitoodete ja kodumaise tootja kaubamärgi toodete hinna vahe pelmeenide puhul.

Osakaal käibes

Eesti toidukauba positsioon paranes 2017. aastal võrreldes 2016. aastaga jaekettide hinnangul 13 tootegrupi käibes (jogurt, kohupiim, sealiha, linnuliha, lihakonservid, keeduvorstid-viinerid, suitsuvorstid, leib, nisujahu, mahl, kaerahelbed, konservkurk ja kala). Importtoodete osakaal käibes kasvas aastata-gusega võrreldes 9 tootegrupis (piim, juust, või, jäätis, toiduõli, veiseliha, suitsuliha, küpsised ja õlu). Jaekettidest suurim kohaliku toidukauba osatähtsus käibes oli ostujuhtide hinnangul Coopis, järgnesid Selver, Rimi ja Maxima.

Mahetooded

Kodumaiste mahetoodete sortimendis oli 2017. aasta vaatluse ajal 1448 toodet (tabel 3.1). Sortimendi hulka on loetud Ökosahvris suvekuudel müügil olnud värsked marjad, puu- ja juurviljad. Laienenud on lihatoodete, teravilja- ja jahutoodete, puuviljade ja marjade, valmistoitude ja magustoitude ning muude mahetoidukaupade gruppi kuuluvate toiduainete valik. Lihatoodete sortimenti lisandusid vii-nerid ja vorstid ning mitmed poolfabrikaadid. Teravilja- ja jahutoodete sortimenti kasvasid jahusegud erinevate kookide ja küpsiste valmistamiseks. Suurim langus oli maitse- ja ravimtaimede tootegrupis. Mahetoodete sortiment muutub pidevalt ja on tugevalt mõjutatud aastaajast ning uute tootjate lisan-dumisest. Samas valmistatakse mitmeid tooteid vaid lühiajaliselt (piparkoogid, vastlakuklid vms).

Suurimat valikut mahetoidukaupu ja -jooke pakub Ökosahver, milles oli vaatluse hetkel 853 kodumaist mahetoodet. Sortimendi osas järgnesid Rimi hüpermarket ja Talu Toidab ala kokku 382 tootega, Ma-hemarket 236 ja Biomarket 190 kodumaise mahetootega. Apteekidest oli enim kodumaiseid maitse- ja ravimtaimi ning teesid müügil Ülikooli Apteegis.

2017. aasta septembris läbi viidud kodumaiste mahe- ja tavatoodete hinnavõrdlusest lähtuvalt on ma-hetooted kauplustes müügil kõrgema hinnaga kui analoogsed tavatooted (tabel 3.2). Erandiks on tai-meteed, kus mahetooted on sageli odavamad, kui tavataimeteed apteegis. Hinnar erinevus on vähene-nud maheliha- ja tavalihatoodete vahel ning mahelihatooteid võib leida kauplustest tavatoodetega pea sama hinnaga või isegi soodsamalt. Kõige suurem oli mahe- ja tavatoote hinnar erinevus köögiviljal. Ma-heporgand maksis septembris 4,8 korda rohkem kui tavaporgand, mahepeakapsas 4,3 ning mahepeet 4,2 korda rohkem kui vastav tavatoode.

Mahetoidukaupade ja -jookide müügikäive oli 2016. aastal suurema mahetoodete turuosaga jaekaup-luste hinnangul 12,8 miljonit eurot. Sellest ca 35% ehk 4,5 miljonit eurot moodustas kodumaine ma-hetoidukaupade ja -jookide müügikäive ning ülejäänu importmahetoodete müügist saadud tulu. Need andmed ei sisalda mahetoodete otsemüüki (laatadel, turgudel, internetis, otse oma talust jne). Eesti elanike toidukaupade ostueelistuste ja hoiakute 2016. aasta küsitluse andmetel sooritatakse ligi 45% mahetoodete ostudest otse tootjalt. EKI ekspertarvutuste kohaselt võiks kogu kodumaiste mahetoo-dete jaemüügi maht (s.t nii kauplused kui otsemüük) olla üle 6,5 miljoni euro.

Statistikaameti andmetel oli 2016. aasta toiduainete jaemüük spetsialiseerimata kauplustes ilma alko-hoolsete jookide ja tubakata 1,4 miljardit eurot. Sellest mahetoodete osa oli EKI andmetel 0,9% (ilma otsemüügita).

Tabelid ja joonised

1. Kodumaiste ja imporditud tavatoidukaupade sortiment, jaehinnad ja osakaal käibes

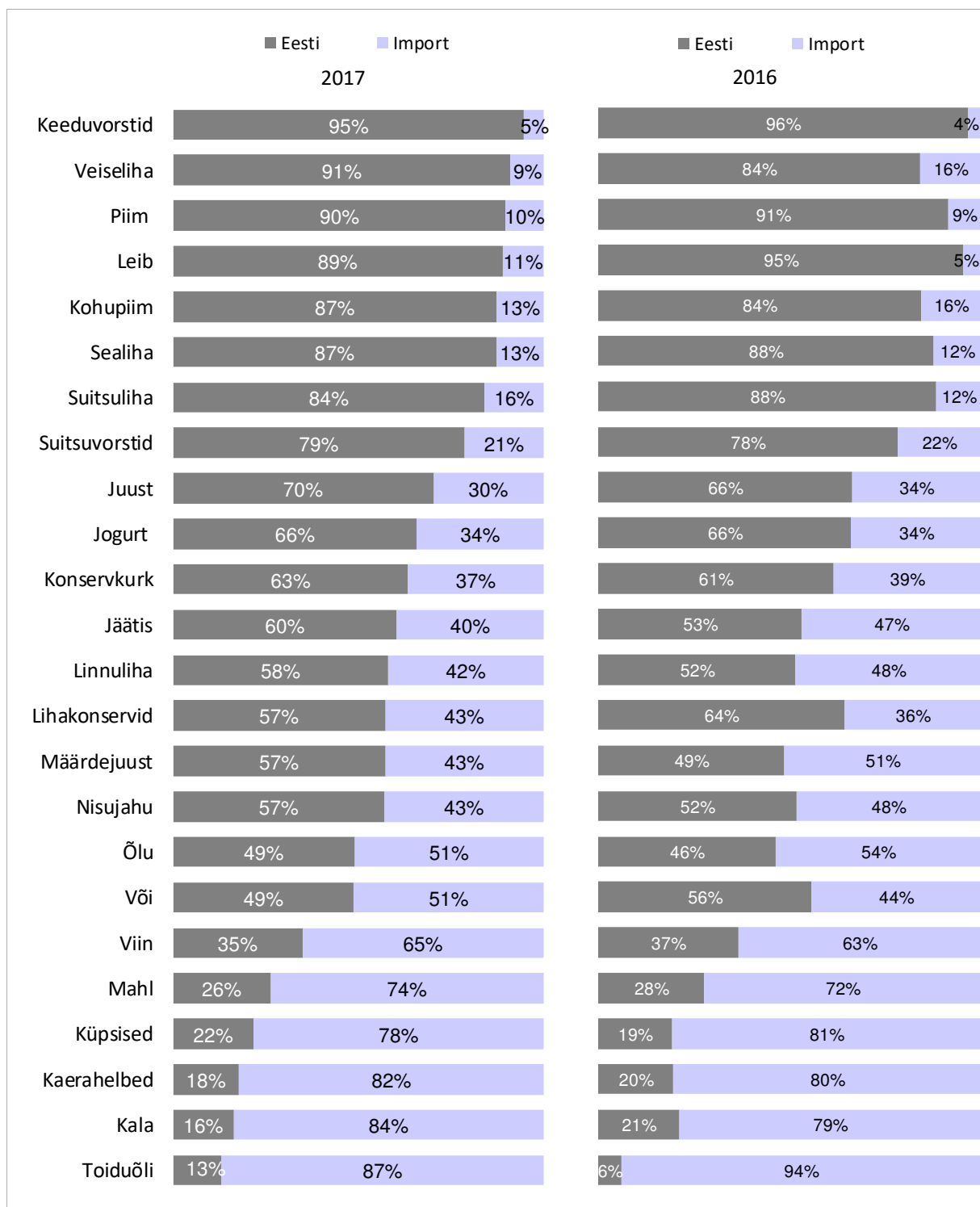
Tabel 1.1. Kodumaiste ja importkaupade sortimendi laius (nimetuste arv keskmiselt kaupluses)

Kaubagrupp	2017	2017	2016	2016	2010	2010
	Eesti kaup	Import	Eesti kaup	Import	Eesti kaup	Import
Piim	15	2	16	1	13	3
Juust*	58	25	54	28	88	113
Määrdejuust	27	19	24	25	22	38
Jogurt	80	42	83	43	80	33
Või	5	5	7	6	8	3
Kohupiim	73	10	68	13	70	13
Jäätis*	38	24	32	28	98	48
Toiduõli	10	66	4	62	7	54
Veiseliha	14	2	9	2	6	7
Sealiha	12	3	12	2	16	9
Linnuliha	13	9	14	13	17	11
Lihakonservid	17	12	15	8	19	11
Keeduvorstid, viinerid	60	7	72	3	93	9
Suitsuvorstid	69	19	73	21	66	24
Suitsuliha	100	19	101	13	92	11
Leib	63	7	76	4	61	9
Nisujahu	7	5	6	5	3	5
Küpsised*	25	92	21	90	57	109
Õlu	97	100	88	102	46	63
Viin	37	68	43	75	39	57
Mahlad, nektarid	27	76	32	83	24	65
Kaerahelbed	2	12	2	8	1	8
Konservkurk	20	11	16	10	18	9
Värske kala*	3	11	2	8		

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut

* juust: 2017–2016.aasta sortimenti kuulusid ainult laagerdatud poolkövad, 2010. aastal kõik juustud
 jäätis: 2017–2016. aasta sortimendis ainult 0,4–1 liitrises topsis ja karbis jäätised, 2010. aastal kõik jäätised
 küpsised: 2017–2016. aastal sortimendis ainult küpsised, 2010. aastal ka küpsiselaadsed tooted
 värske kala: 2010. aastal vaatlusesse ei kuulunud

Joonis 1.1. Kodumaise kauba osatähtsus sortimendis (% nimetuste arvust)

Tabel 1.2. Kodumaiste ja importkaupade keskmised hinnad (€/kg)

	2017 Eesti kaup	2017 Import	2016 Eesti kaup	2016 Import	2010 Eesti kaup	2010 Import
Piim (2,5%-3,5% 1-L kile- ja purepakk)	0.76		0.65		0.58	0.53
Juust (Edam, Gouda, Tilsit)*	8.77	14.60	7.62	11.92	6.02	10.63
Määrdejuust (karpides)*	7.79	10.43	7.05	9.75	6.21	7.52
Jogurt (125-500 g maasikajogurt)*	3.51	3.70	3.15	3.72	2.31	2.92
Või (vähemalt 82% maitsestatamata või)	11.22	11.11	6.91	8.61	6.02	7.73
Kohupiim (200-500 g pakid ja torud)	3.56		3.32		2.69	2.61
Jäätis (vanilj jäätis 0,8-1 liitrises pakis € l)	3.12	2.75	2.76	2.65	2.41	2.02
Toiduõli (1-L kuumpressitud rapsiõli)	1.82	2.07	1.60	1.89	1.91	1.56
Veiseliha (guljašš, strogonov)*	10.75		9.87		6.59	8.21
Sealiha (kaelakarbonaad, praetükk)*	6.11	4.77	5.65	5.40	5.35	5.08
Linnuliha (broileri kintsud)	3.35	3.21	2.99	3.30	2.84	2.84
Lihakonservid (kodulooma ja –linnu)	8.20	9.18	8.27	6.48	6.47	3.30
Keeduvorstid, viinerid	4.98	4.74	4.73	4.36	4.09	2.78
Suitsuvorstid	10.25	15.55	9.65	13.81	7.58	12.96
Suitsuliha	8.75	9.65	8.48	8.62	6.49	15.79
Leib (v.a tasku-, tera- ja koorikleib)	1.84	1.84	1.67	1.85	1.63	1.47
Nisujahu (v.a käsitöö- ja täisterajahu)	0.77	0.90	0.71	0.78	0.60	0.67
Küpsised (ilma täidiset pakiküpsised)		4.28	3.53	3.66	3.06	4.10
Õlu (0,33-0,5 L plekkpurgid)	2.73	3.21	2.32	2.98	1.74	2.02
Viin (35-45% 0,7-1 L pudelid)	24.51	33.42	22.42	25.17	15.02	23.56
Mahlad, nektarid (1 L õunamahlad)	0.97	1.78	1.10	1.81	1.01	1.05
Kaerahelbed	1.74	1.52	1.79	1.60	1.56	1.35
Konservkurk (1 L klaaspurgis terve kurk)	2.64	2.60	2.61	2.17	2.12	1.97
Värske kala (forell või forellifilee)	11.99	10.97		10.87		

Allikas: Eesti Konjunkturiinstituut

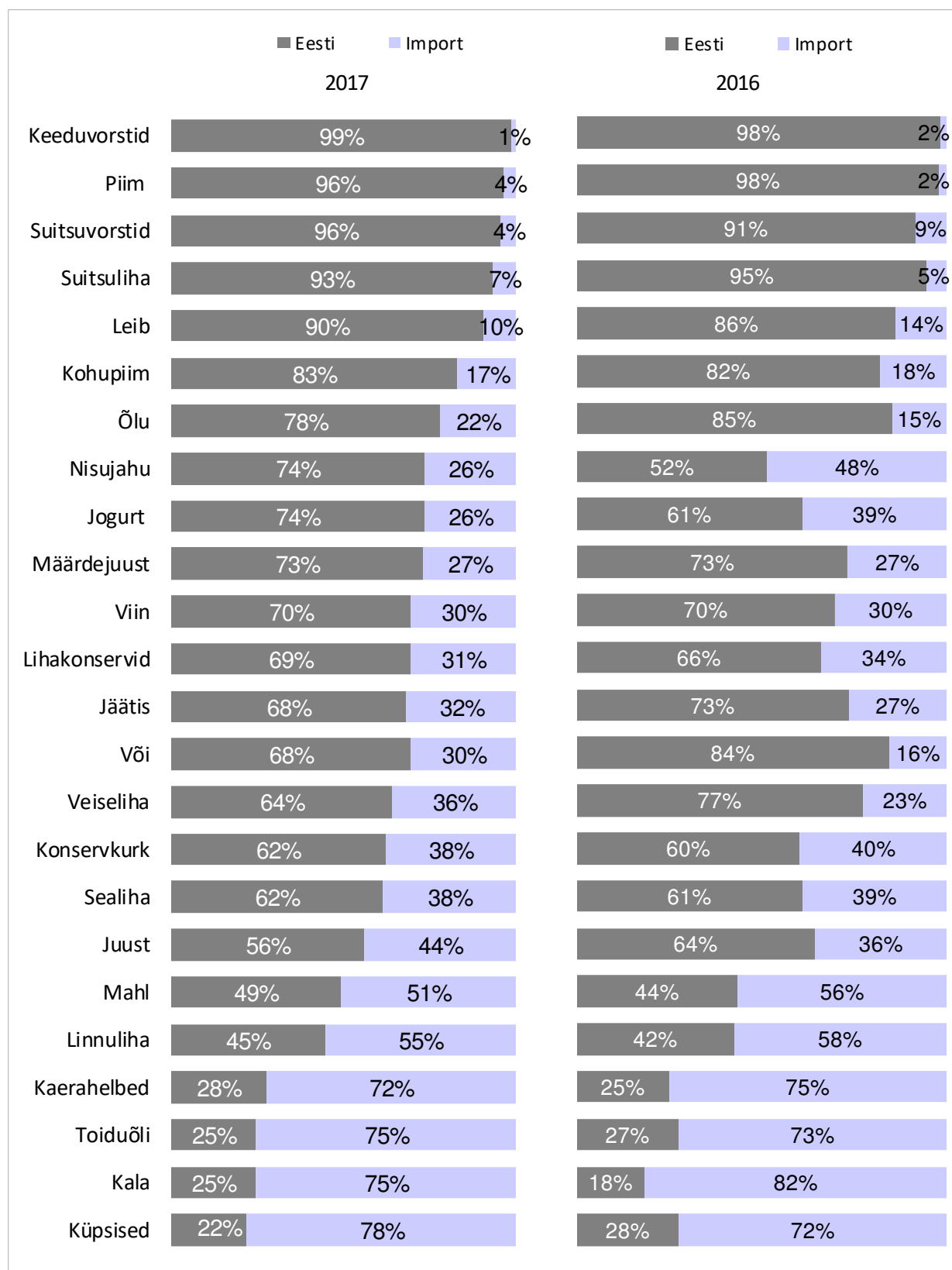
- * juust - 2010. aastal olid hinna aluseks poolkõvad ja kõvad juustud
määrdejuust - 2010. aastal olid hinnas määrde-, sula- ning toorjuustud
jogurt - 2010. aastal olid hinnas kõik väiksemad kui 0,5 l jogurtid
veiseliha - 2010. aastal kogu veiseliha
sealiha - 2010. aastal kogu sealiha

Tabel 1.3. Kodumaiste ja importkaupade osakaal tootegrupi käibes %

	2017 Eesti kaup	2017 Import	2016 Eesti kaup	2016 Import	2010 Eesti kaup	2010 Import
Piim	96	4	98	2	96	4
Juust	56	44	64	36	75	25
Määrdejuust	73	27	73	27	58	42
Jogurt	74	26	61	39	77	23
Või	68	30	84	16	95	5
Kohupiim	83	17	82	18	92	8
Jäätis	68	32	73	27	80	20
Toiduõli	25	75	27	73	25	75
Veiseliha	64	36	77	23	95	5
Sealiha	62	38	61	39	85	15
Linnuliha	45	55	42	58	55	45
Lihakonservid	69	31	66	34	60	40
Keeduvorstid, viinerid	99	1	98	2	95	5
Suitsuvorstid	96	4	91	9	90	10
Suitsuliha	93	7	95	5	85	15
Leib	90	10	86	14	98	2
Nisujahu	74	26	52	48	25	75
Küpsised	22	78	28	72	20	80
Õlu	78	22	85	15	70	30
Viin	70	30	70	30	70	30
Mahlad, nektarid	49	51	44	56	40	60
Kaerahelbed	28	72	25	75	20	80
Konservkurk	62	38	60	40	40	60
Värske kala	25	75	18	82		

Allikas: Eesti Konjunkturiinstituut

Joonis 1.2. Kodumaise kauba osatähtsus käibes

2. Kaupluste omamärgitoodete, kodumaiste ja imporditud toidukaupade ja jookide hinnavõrdlus

Tabel 2.1. Eesti, imporditud ja kaupluste omamärgitoodete jaehinnad kauplustes (€/kg)

	Toote päritolu			Eesti toote hinnaindeks, kui kaupluste omamärgitoodete=100
	Eesti toode	Import-toode	Kaupluste omamärgitoodete	
Või (maitsestatamata)	11.38	12.10	9.55	119.2
Maasikajogurt (1 kg pure)	1.62	1.39	1.33	121.5
Maasika joogijogurt (1 kg kile)	1.03		1.14	90.1
Sulatatud juust karbis (maitsestatamata)	6.68	7.17	5.99	111.5
Koorejäätis (1 l vanilje)	6.16	5.95	4.05	152.2
Puurikana munad (M 10 tk; €/10tk)	1.51	1.24	0.87	173.4
Nisujahu (2 kg pakend)	0.69	0.97	0.51	136.5
Kaerahelbed (500 g maitsestatamata)	1.91	1.54	1.21	157.7
Seakaelakarbonaad (maitsestatamata, jahutatud tükina või lõikudena)	7.53	5.58	5.99	125.7
Maksapasteet	5.81		4.65	125.1
Terved marineeritud suured kurgid (kuni 1 kg ; €/kg neto ehk kurgi kaalus)	4.51	3.46	2.91	154.9
Maasikamoos	6.04	5.40	3.76	160.4
Rapsiõli (€/l)	2.00	2.13	1.32	152.2
Pelmeenid lihaga (300-500 g pakend)	4.59	4.52	2.05	223.9
Lehttaigen, pärimi-lehttaigen (ca 500 g)	3.57	2.91	1.98	180.4
Õunamahl (1 l pure, plast)	1.04	2.15	0.82	127.1
Gaseeritud joogivesi maitsestatamata (1,5l; v.a mineraalvesi; €/l)	0.34	0.38	0.33	102.9
Gaseerimata joogivesi maitsestatamata (1,5l; v.a mineraalvesi; €/l)	0.35	0.36	0.28	126.9

Allikas: Eesti Konjunkturiinstituut

3. Mahetoidukaupade ja -jookide sortiment, hinnavõrdlus tavatoodetega

Tabel 3.1. Kodumaiste mahetoidukaupade sortiment Eesti kauplustes (toodete arv)

	2010	2011*	2012	2013	2014**	2015	2016	2017
Piimatooted	29	25	72	69	76	86	124	121
Lihatooted	26	27	28	30	68	107	109	121
Munad	2	3	5	10	13	8	9	9
Mesi, meetooted	12	14	19	42	43	70	44	45
Tera-, kaunvilja ja õlitooted	132	184	250	328	293	304	282	311
sh teravilja- ja jahutooted						206	199	213
pagari- ja kondiitritoored						83	65	68
kaunviljatooted						8	12	20
õlid						6	6	10
Kartul, köögivilid	109	62	111	174	111	184	209	205
sh kartul						18	8	13
köögiviljad						132	167	164
köögiviljad töödeldult						34	34	28
Puuvili, marjad ja neist tooted	78	92	139	208	153	178	202	226
sh puuviljad, marjad						31	28	47
puuviljad, marjad töödeldult						147	174	179
Beebitoidud						9	12	13
Maitse-, ravimtaimed, teed, kohv	205	147	221	314	210	275	312	235
Maiustused	6	5	8	50	55	75	79	81
Valmistoidud, magustoidud						9	6	35
Alkohol						1	3	8
Muud (seened, lina- ja kanepi- tooted, puumahlad)				9	9	8	18	38
Kokku	599	562	853	1234	1031	1328	1409	1448

2010-2014.a kvartaalsed andmed, 2015-2017. a september + eelmiste kuude hooajalised kaubad.

* september, detsember

** märts, juuni

Allikad: EMOR (2011–2014), Eesti Konjunktuuriinstituut (2010, 2015–2017)

Tabel 3.2. Kodumaiste mahetoodete ja tavatoodete jaehinna erinevused Eesti kauplustes 2017. aasta septembris (tavatoote jaehind=100)

Mahetoode	Tavatoode	Mahetoote hind (tavatoode=100)
Piimatooted		
Mahepiim 4% (1-liitrine pakend)	Tavapiim 3,5% (1-liitrine pakend)	145
Mahepiim 4% (1-liitrine pakend)	Tavataispiim 3,8-4,6% (1-liitrine pakend)	121
Maitsestatamata mahejogurt	Maitsestatamata tavajogurt (suurtootja)	82
Mahekohupiim vaniljega	Tavakohupiim vaniljega (suurtootja)	145
Mahejuust (poolkõva)	Tavajuust (poolkõva, suurtootja)	166
Mahešokolaadijäätis (>400g pakend)	Tavašokolaadijäätis (>400g pakend)	239

Mahetoode	Tavatoode	Mahetoote hind (tava-toode=100)
Munad		
Mahemuna M (10 tk)	Tavamuna M (10 tk)	204
Mahemuna L (10 tk)	Tavamuna L (10 tk)	236
Lihatooted		
Mahelihaveise hakkliha jahutatud	Tavalihaveise hakkliha jahutatud	76
Maheveise hakkliha jahutatud	Tavaveise hakkliha jahutatud	146
Mahelihaveise antrekoot jahutatud	Tava lihaveise antrekoot jahutatud	116
Mahelihaveise välisfilee jahutatud	Tava lihaveise välisfilee jahutatud	100
Mahelihaveise kuubikud jahutatud	Tavalihaveise kuubikud jahutatud	109
Mahetäissuitsuvorst	Tavatäissuitsuvorst	187
Teravilja- ja jahutooted		
Mahenisujahu (püül)	Tavanisujahu (kõrgem sort, suurtootja)	266
Maherukkijahu	Tavarukkijahu (suurtootja)	315
Maheodrajahu	Tavaodrajahu (suurtootja)	186
Mahekaerahelbed	Tavakaerahelbed (suurtootja)	210
Pagari- ja kondiitritooted		
Maheleib	Tavaleib	309
Maheleib	Tavaleib käsitöö	276
Kartul		
Mahekartul pakitud	Tavakartul pakitud	181
Köögivilid		
Maheporgand lahtine	Tavaporgand lahtine	447
Mahekaalikas	Tavakaalikas	230
Mahepeet	Tavapeet	423
Mahepeakapsas	Tavapeakapsas	433
Maheküüslauk	Tavaküüslauk	177
Puuviljad ja marjad		
Maheõun	Tavaõun	145
Maheastelpajumoos	Tavaastelpajumoos	129
Mahemaasikamoos	Tavamaasikamoos	242
Mahemustikamoos	Tavamustikamoos	214
Maheõunapüree	Tavaõunamoos	320
Mahe õunamahl naturaalne (0,5-1-liitrine pakend)	Tavaõunamahl naturaalne (0,75-1-liitrine pakend)	196
Mesi		
Mahemesi lisandita (400-500g pakend)	Tavamesi lisandita (400-500g pakend)	132
Maitse- ja ravimtaimed, -teed		
Mahekibuvitsatee	Tavakibuvitsatee	96
Mahekummelitee	Tavakummelitee	132
Mahepiparmünditee	Tavapiparmünditee	111
Õlid		
Maherapsiõli	Tavarapsiõli (suurtootja)	380

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut

Tabel 3.3. Kodumaiste mahetoidukaupade ja tavatoodete keskmised jaehinnad Eesti kauplustes (€/kg km-ta)

	2009	2010	2011*	2012	2013	2014**	2015	2016	2017
Piimatooted									
Mahepiim 4%, l	0.94	0.94	1.01	1.14	1.24	1.29	1.26	1.22	1.25
Tavapiim 3,5%, l	0.78	0.84	0.87	0.89	0.88	0.87	0.73	0.75	0.86
Tavatäispiim 3,8-4,6%, l							0.96	1.02	1.03
Maitsestatamata mahejogurt (400g pakend)	1.95	1.97	1.95	1.80	1.92	1.91	2.42	2.50	2.54
Maitsestatamata tavajogurt (400-500g pakend)	1.51	1.52	1.53			1.56	2.81	2.85	2.93
Mahekohupiim vaniljega	4.25	4.23	5.39	5.79	5.15	5.34	5.94	6.06	6.13
Tavakohupiim vaniljega	3.01	3.05	3.10				3.48	3.70	3.90
Mahejuust (poolköva)							14.55	14.99	12.72
Tavajuust (poolköva, suurtootja)							7.98	7.24	8.32
Mahešokolaadijäätis (>400g pakend)							14.87	14.75	15.41
Tavašokolaadijäätis (>400g pakend)								5.73	6.42
Munad									
Mahemunad M, 10 tk	3.34	3.39	3.11	3.42	3.07	2.92	3.24	3.15	3.07
Tavamunad M, 10 tk	1.36	1.33	1.28				1.43	1.36	1.37
Mahemunad L, 10tk							3.35	3.48	3.52
Tavamunad L, 10 tk							1.47	1.38	1.41
Lihatooted									
Mahelihaveise hakkliha jahutatud							8.03	8.60	8.28
Tavalihaveise hakkliha jahutatud							7.46	9.02	9.81
Maheveise hakkliha jahutatud			6.70	7.31	8.59	9.03	10.38	9.26	9.50
Tavaveise hakkliha jahutatud							5.36	6.01	6.52
Mahelihaveise antrekoot	11.72	11.54	12.25	12.18	13.73	15.68	12.59	12.45	13.89
Tavalihaveise antrekoot								12.44	13.52
Mahelihaveise välisfilee	12.65	12.76	13.79	14.14	15.73	16.39	15.32	19.90	21.57
Tavalihaveise välisfilee	10.02	9.62	14.46				11.49	18.66	23.59
Mahelihaveise kuubikud							13.31	15.05	16.91
Tavalihaveise kuubikud, strogonov, guljašš								9.99	15.03
Mahetalle tagatükk jahutatud							14.21	14.96	14.99
Mahetäissuitsuvorst								21.38	21.49
Tavatäissuitsuvorst								12.01	11.91

	2009	2010	2011*	2012	2013	2014**	2015	2016	2017
Teravilja- ja jahutooted									
Mahenisujahu (püül)	2.13	1.83	1.93	1.84	1.84	1.77	2.13	2.02	2.05
Tavanisujahu (k.s, suurtootja)	0.71	0.67	0.82	0.89	0.88	0.87	0.62	0.60	0.66
Maheerukijahu	1.84	1.61	1.64	1.59	1.62	1.74	2.09	2.12	2.04
Tavarukijahu (suurtootja)	0.71	0.73	0.86				0.75	0.66	0.68
Maheodrajahu	1.86	1.81	1.73	1.81	2.02	2.07	2.12	2.08	2.02
Tavaodrajahu (suurtootja)	0.76	0.75	0.94				0.97	0.92	1.03
Mahekaerahelbed							3.05	3.06	3.02
Tavakaerahelbed							1.79	1.48	1.47
Pagari- ja kondiitritooted									
Maheleib	2.62	2.70	2.71	3.31	3.34	3.53	3.08	5.50	5.43
Tavaleib	1.67	1.59	1.71	1.72	1.80	1.83	1.43	1.76	1.75
Tavaleib käsitöö							2.42	2.75	3.10
Kartul									
Mahekartul, lahtine	0.77	0.74	0.74	0.75	0.83	0.78	0.79	1.06	1.23
Tavakartul, lahtine	0.40	0.39	0.51	0.31	0.38	0.37	0.24	0.36	0.45
Mahekartul, pakitud	1.27		1.40				1.03	1.36	1.56
Tavakartul, pakitud	0.67	0.62	0.75	0.55	0.78	0.88	0.76	0.79	0.85
Köögiviljad									
Maheporgand, lahtine	1.71	1.53	1.58	1.44	1.42	1.82	2.53	1.51	1.51
Tavaporgand, lahtine	0.42	0.35	0.41	0.43	0.43	0.49	0.28	0.32	0.37
Maheporgand, pakitud	2.35	2.17	2.80				3.59	2.89	2.08
Tavaporgand, pakitud	0.98	0.75	0.73	0.75	0.92	0.77	1.07	1.03	1.11
Mahekaalikas	1.61	1.55	1.55	1.57	1.62	1.35	3.80	1.88	1.78
Tavakaalikas	0.59	0.62	0.88				0.53	0.64	0.77
Mahepeet	1.60	1.37	1.33	1.37	1.52	1.67	2.00	1.89	1.55
Tavapeet	0.34	0.31	0.97				0.41	0.38	0.46
Mahepeakapsas	1.04	1.04		0.99	1.22	1.69	2.54	1.98	1.60
Tavapeakapsas							0.24	0.36	0.38
Maheküüslauk	10.03	9.38	13.38	9.84	9.87		11.15	16.85	13.97
Tavaküüslauk	3.34	5.11	6.18				7.22	9.59	9.07
Puuviljad ja marjad									
Maheõun	1.83	2.09	2.38	2.30	2.14	2.65	3.14	2.81	2.84
Tavaõun	1.32	1.31	1.82	1.69	1.64	1.88	2.25	1.71	1.87
Maheastelpajumoos	8.00	7.69	7.49	10.91	14.67	14.70	12.66	14.10	14.47
Tavaastelpajumoos	6.66							13.04	11.76
Mahemaasikamoos	8.41	9.23	10.59	13.09	13.34	13.80	14.74	14.41	15.27

	2009	2010	2011*	2012	2013	2014**	2015	2016	2017
Tavamaasikamoos	4.88	4.68	4.97				5.98	6.35	6.13
Mahevaarikamoos	8.93	9.27	10.30	11.67				14.69	14.69
Tavavaarikamoos	4.73	4.80	4.78				5.81	6.20	6.51
Mahemustikamoos	8.79	9.34	10.75	12.94	13.19	13.90	14.93	16.07	15.60
Tavamustikamoos	5.03	4.99	5.24				6.64	6.64	7.08
Maheõunapüree	4.79	4.83	6.40	5.83	6.27	9.20	7.50	15.46	15.80
Tavaõunamoos	4.16	4.20					2.97	3.03	4.00
Mahe õunamahl naturaalne (0,5-1-liitrine)							3.71	4.64	4.50
Tavaõunamahl naturaalne (0,75-1-liitrine)								3.39	3.22
Mesi									
Mahemesi (0,4-0,5 kg pakend)	12.81	13.20	12.81	12.11	12.68	12.65	16.95	15.96	16.63
Tavamesi (0,4-0,5 kg pakend)	8.28	8.55	9.05				9.90	10.39	11.03
Maitse- ja ravimtaimed (10 g hind)									
Mahekibuvitsatee, -marjad	0.27	0.29	0.30	0.32	0.35	0.30	0.33	0.39	0.46
Tavakibuvitsatee, -marjad	0.30	0.35	0.36				0.48	0.45	0.48
Mahekummelitee	0.90	0.90	1.00	1.00	1.01	1.15	1.13	0.89	1.14
Tavakummelitee	0.71	0.77	0.93				0.76	0.94	0.88
Mahenõmm-liivatee	0.92	0.92	0.98	1.02	0.99	1.10	1.05	1.04	1.16
Tavanõmm-liivatee								1.40	1.30
Mahepiparmünditee	0.89	0.88	0.90	0.96	0.97	1.01	1.03	0.89	1.15
Tavapiparmünditee	0.79	0.91	1.03				1.13	1.07	1.10
Õlid									
Maherapsiõli							6.78	8.34	6.13
Tavarapsiõli (suurtootja)								1.82	1.86

Kvartaalsed andmed, v.a 2015. aastal, kui teostati hinnavaatlus ainult septembris.

2011-2014. aastatel võisid hinnavõrdluses olla teised indikaatoritooted ja pakendi suurused kui ülejäänud aastatel.

* september, detsember

** märts, juuni

Allikad: EMOR (2011-2014), Eesti Konjunktuuriinstituut (2009, 2010, 2015–2017).